

ELEVDELTAGELSE OG BÆREDYGTIGHED

Workshop på VM4.7. konferencen, DGI-byen, København

PLAN FOR WORKSHOPPEN

Kort introduktion til emnet 'Elevdeltagelse og bæredygtighed' – 10 minutter

Grupper : I udveksler erfaringer, spørgsmål, overvejelser og pointer – 15 minutter

Opsamling af spørgsmål og pointer – 10 minutter

Min response – 10 minutter

Plenum-diskussion – 15 minutter

DELTAGELSE VERSUS INDDRAGELSE

Deltage = at tage del...

Inddragelse: Nogen inddrager og styrer andre (subjekt – objekt)

Læreren underviser og sætter eleverne i gang. De deltager i undervisningen til forskel fra at være fraværende – fysisk eller mentalt.

Deltagelse: Samvirken (subjekt – subjekt)

Undervisningen udvikles i et samspil mellem lærere og elever

HVORFOR ELEVDELTAGELSE?

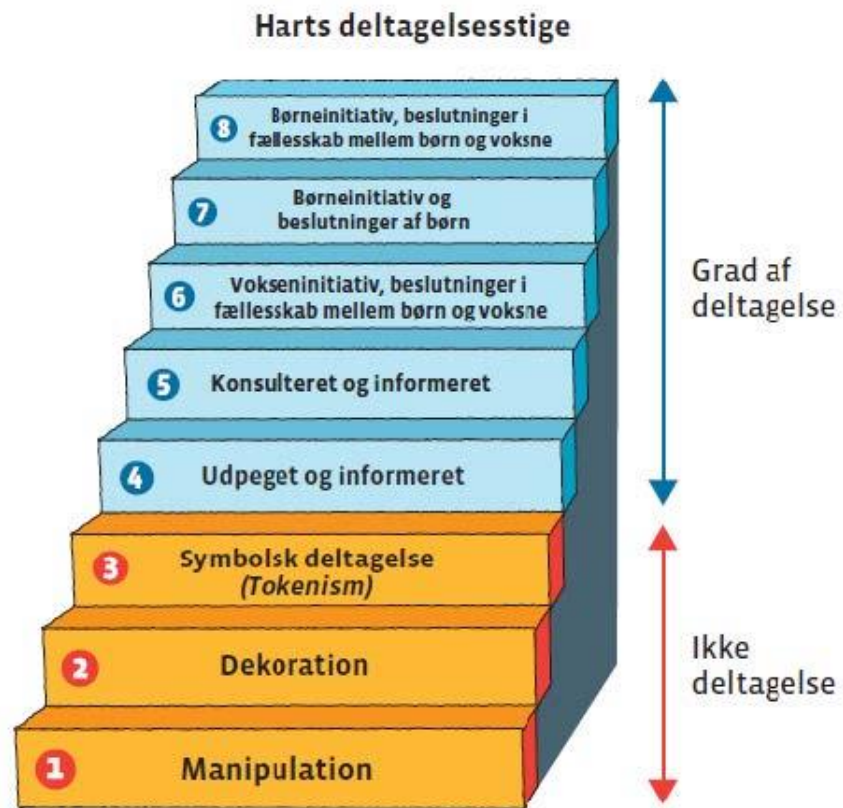
Pædagogisk set:

- Knytte an til deres erfaringshorisont > giver bedre mening
- Stimulerer læring (handling, erfaring, dialog, problemløsning, kreativitet)
- Udvikler deres handlekompetence
- Fremmer ansvarliggørelse og ejerskab
- Resonans: Det øger deres oplevelse af anerkendelse og dermed deres selvværd
- Styrker tillid og gensidighed i relation til læreren

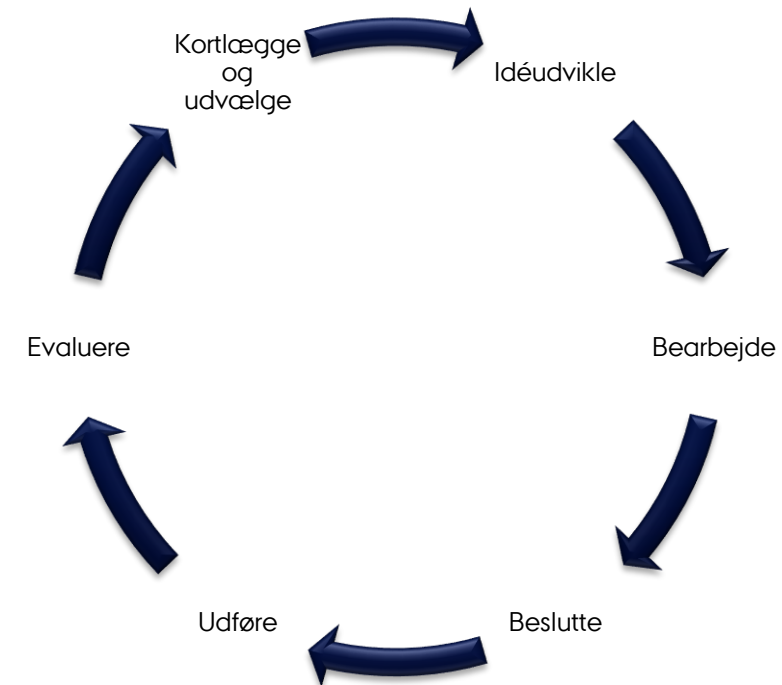
I forhold til bæredygtighed:

- Unge er (også) borgere - og fremtiden er deres
- Fra angst, skyld, afmagt og fortrængning til at deltage, opbygge håb og evner til at forandre
- Aktiv deltagelse er nødvendig for at eleverne kan udvikle de kompetencer, som bæredygtig omstilling forudsætter.

GRADER OG OMFANG AF DELTAGELSE

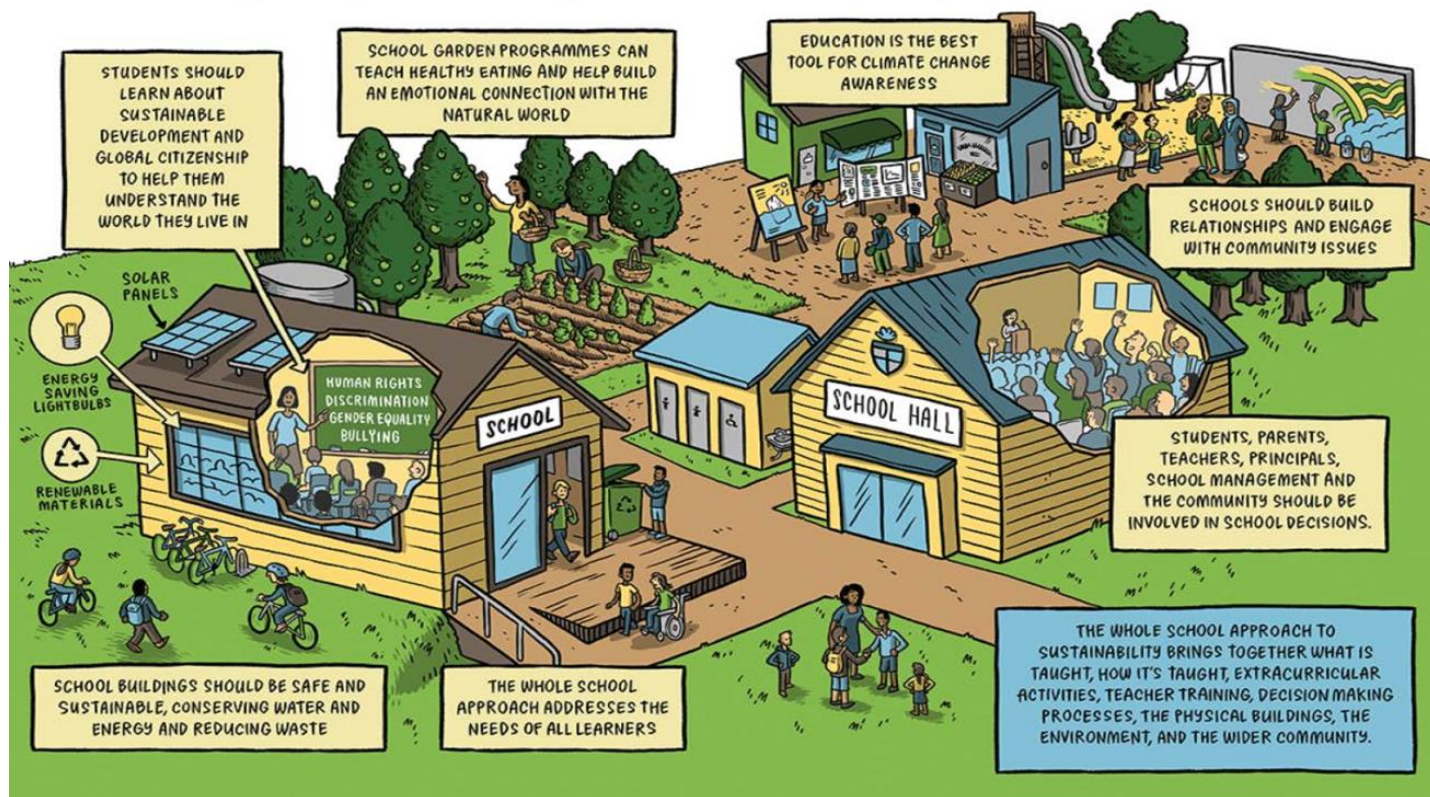

Deltagelse i én, flere eller alle faser af projektcirklen

WHOLE INSTITUTION APPROACH

Sustainability is not just something to learn, it's something to live!

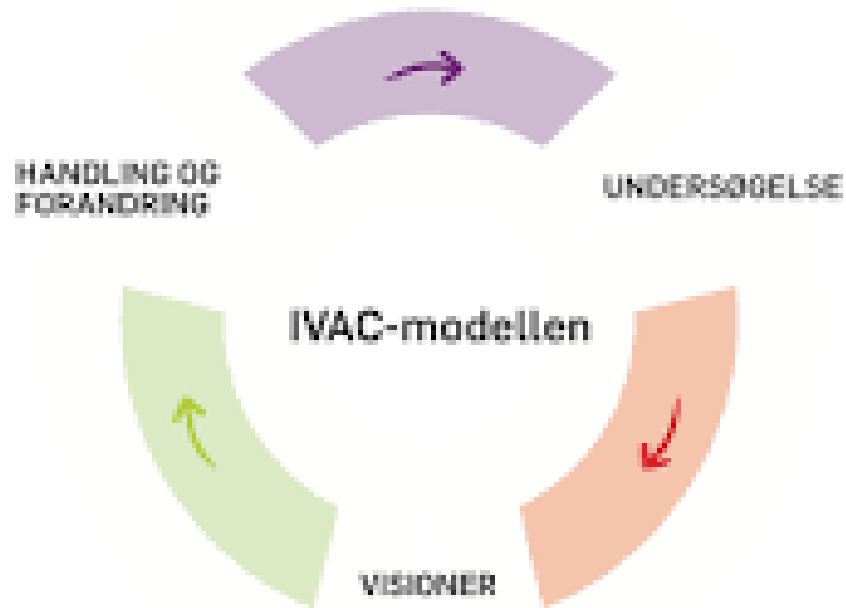

Gradvis omstilling af skolen:

- Udearealer,
- Bygninger,
- Transportforhold,
- Mad,
- Affald,
- Energi,
- Indeklima,
- Organisering,
- Arbejds miljø
- Kønsforhold, Undervisningsindhold,
- Pædagogik
- Samspillet med lokalområdet
- Skolens økonomi

SANDWATCH

Investigate-Visioning-Action-Change (IVAC):

Se også: www.youngvoicesfortheplanet.com

SPØRGSMÅL

- **Hvad er jeres erfaringer med elevdeltagelse i undervisningen?**
- **Hvilke udfordringer og muligheder ser I i forhold til elevdeltagelse i bæredygtig udvikling?**
- **Hvilke spørgsmål vil I rejse?
Hvilke pointer vil I fremhæve?**

INPUT OM DELTAGELSESPÆDAGOGIK

LIDT OM DIDAKTIK OG DELTAGELSE

Deltagelse og didaktik

- Deltagelse som elementer i lærerens konkrete didaktiske design (konsulteret og informeret)
- Eleverne deltager i den didaktiske planlægning

Dilemmaet mellem åbenhed og styring – udgangspunkt i de lærende vs i læringsmål

- *For kraftig styring.*
 - Pseudodeltagelse – lærerens modelmagt (skjult læreplan)
 - Det præfabrikerede didaktiske design og angsten for at slippe kontrollen
- *Mangel på processtyring.*
 - Laissez faire, 'amatørkult'
 - Inklusion af nogle – eksklusion af andre
- *Enshed* som den problematiske balance

LÆRERROLLEN OG FACILITERING

Gensidighed

- Resonans i lærer-elev relationen (Hartmut Rosa)
- Læreren som faglig ekspert, men interaktiv, åben og lærende – gerne i samspil med involvering af andre aktører med andre ekspertiser.
- Give tid og rum til at eleverne finder deres egne ben (erfaringer, spørgsmål, overvejelser, visioner)

Læreren som brobygger (mediator)

Initiativtager: "Put something on the table and unhand it" (Massschelein)

Fortolker: Inddrage eleverne i sagen og gøre den tilgængelig/meningsfuld for dem

Netværker: Fremme mulighederne for dialog og videnudveksling: Opbygge netværk med eksterne aktører og inddrage dem – lokalt og globalt

Procesfacilitator: Løse op for blokeringer, bringe nye synsvinkler i spil, empatisk følge og fremme deltagelse og læring

DET EKSEMPLARISKE PRINCIP

- Tage udgangspunkt i konkrete eksempler; “Se verden i et sandkorn”
- Finde, forklare og diskutere de bagvedliggende drivkræfter, strukturer og kulturelle mønstre.
- Lære om det almene gennem det konkrete
- Ikke kun motiverende – også en metode til at forbinde den sanse-konkrete erfaringsviden og den abstrakte intellektuelle viden.
- At kunne se forbindelser og samspil snarere end at opsplitte = Æstetisk erkendelse.

4 TYPER DELTAGELSE OG LÆRING

1. Deltagelse som at være fysisk-sanseligt tilstede

- Læring gennem oplevelse, emotionel erfaringsdannelse

2. Deltagelse i praksisfællesskaber

- Socialt situeret læring, uformel læring, mesteren og eleven

3. Deltagelse i fælles handling for forandring

- Handlingsorienteret læring. Problemorientering, fælles refleksion, handlen, indvirken og erfaring

4. Deltagelse i dialog

- Læring gennem samtalen med andre. Dissensus, pluralistisk, double loop læring

FIRE DIDAKTISKE 4 UDFORDRINGER

1. *Den intellektuelle udfordring*

Bæredygtig udvikling stiller øgede krav til at vores evne til at kunne håndtere diffuse, ofte usanselige risici, træffe beslutninger på ufuldstændigt grundlag, tænke længere ud i fremtiden og til dynamisk helhedstænkning

2. *Den følelsesmæssige udfordring*

Bæredygtig udvikling som abstrakt, sur pligt versus lyst og konkrete visioner for det gode liv. Hvis indholdet styrer bliver det let autoritært og kedeligt, hvis hensynet til elevernes lyst og engagement styrer risikerer det at udelade det vanskelige og væsentlige. Kan de to sider forenes?

3. *Den etiske udfordring*

Bæredygtig udvikling betoner almenhensynet: Fra hvad der er godt, for mig her og nu – til hvad der er godt for den anden, et andet sted på et andet tidspunkt. Det udvider og forstærker derved dilemmaet mellem egen- og almeninteresser og pædagogisk er udfordringen at kvalificere vores håndtering heraf.

4. *Den politiske udfordring*

Bæredygtig udvikling er politisk kontroversielt og uddannelsernes udfordring er at finde en vej mellem at præke en bestemt politik og at gøre emnet apolitisk.

TRE DIDAKTISKE UDFORDRINGER

- **Lærerrollen mellem autoritær og laissez faire pædagogik (styring vs. åbenhed)**
 - Proces fra lærerstyret mod voksende elevinddragelse
 - Den resonante (dialogiske) lærer (Rosa); empatisk medspil og modspil
- **Klima og bæredygtighed er abstrakt og kompliceret:**
 - Sanseliggørelse vha. eksemplarisk læring: forstå det almene gennem det konkrete. Tage udgangspunkt i elevernes verden og gradvis bygge på.
- **Klima og bæredygtighed rummer dilemmaer og derfor ikke eksakte, rigtige svar**
 - Stå ved dilemmaerne og lær dem at bearbejde dem sammen og med læreren
 - Læring *fra* bæredygtig udvikling. Håb og realisme.

IDEALER VERSUS REALITETER

*Der er så meget vi vil
- og så lidt vi kan nå!*

- Skismaet mellem fagenes faglige mål og uddannelsens dannelsesmål.
- En konstant brydning: Uddannelsespolitisk og i undervisningsplanlægningen.
- Forstærkes af gentænkning af uddannelse i lyset af bæredygtighedsudfordringerne.
- Uddannelse for bæredygtighed handler både om det faglige og om dannelse – men hvordan?
- Det er vor tid vigtige og spændende udfordring!

HANDLEKOMPETENCE

- ❖ Modspil til adfærdspædagogik
- ❖ Dannelsesideal
 - ❖ Tage ansvar for eget liv
 - ❖ Demokratisk medborgerskab
- ❖ Engagere eleverne i aktuelle samfundsproblemer
- ❖ Arbejde med visioner og løsninger
- ❖ Ægte deltagelse
- ❖ Læreren vejleder
- ❖ Læring fra handling for forandring
- ❖ Lokale projekter
- ❖ Erfaring og kritisk refleksion

UNESCO'S ESDG LÆRINGSMÅL

Kognitive læringsmål:

Fremme *viden og tænkemåder*, som er nødvendige for at forstå verdens bæredygtige udviklingsmål og hvad der fremmer og hæmmer mulighederne for at opfylde dem.

Socio-emotionelle læringsmål:

Handler for det første om fremme *af sociale færdigheder*, som er nødvendige for at samarbejde, forhandle og kommunikere på måder som kan fremme verdens bæredygtige udviklingsmål. For det andet handler de om at styrke de lærendes *personlige udvikling* gennem selvrefleksion af værdier, holdninger og egen motivation i lyset af verdensmålene.

Adfærdsmæssige læringsmål:

Handler om fremme af *handlekompetence*, som gør det muligt for de lærende at indvirke på verdens udvikling. Det omfatter såvel indvirkning gennem *egne individuelle praksisser* som gennem at *deltage som borger* sociale forandringsprocesser til fremme af bæredygtige omstillinger af samfundet.

Education for

Sustainable Development Goals

Learning Objectives

8 TVÆRGÅENDE NØGLEKOMPETENCER

